

3
GVILLIELMVS

BVDAEVS THOMAE LV,

PSETO ANGLO S.

RATIAM SANÈ INGENTEM nobis inijsi Lupsete adolescētum doctissime, qui me porrecta mihi VTOPIA THOMAE MORI, ad iucūdisimæ simul & usui futuræ lectionis intentionem auertisti. Nam cum à me dudum precibus id contendisses, id quod meapte ipse sponte magnopere exoptaturus eram, ut THOMAE LINACRI medici utraq; lingua præstātissimi libros sex de sanitate tuè da legerem, quos ille ex Galeni monumentis latinitate nuper ita donauit, uel quibus ipse potius latinitatē, ut si omnia eius autoris opera (quæ ego instar omnis medicinæ esse puto) latina tandem fiant, non magno pere tum medicorum schola Græcæ linguæ cognitionem desyderatura uideatur. eum librū ex schedis LINACRI tumultuaria lectione ita percurri (quarum mihi usum tantisper à te indultum summi loco beneficij duco) ut ea lectione multū me profecisse existimem, sed ex libri ædicatione, quæ nunc à te sedulo procuratur in officinis huius urbis, ego maiorem etiam profectū mihi spondeam. Hoc nomine cum me tibi obstri-

a 2 etum esse

Etum esse fatis crederem, ecce tu mihi uelut prioris be-
 neficij uel appendicem uel auctarium V TOPIAM illā
 MORI donasti, hominis in primis acris, ingenioq; a-
 mceno, & in rerum humanarum æstimatione ueterato-
 ris. Eum librum cum ruri in manibus cursitando, sata-
 gendo, operis imperitando haberem (partim enim no-
 sti, partim audisti uillaticis me negocijs alterū iam hūc
 annum multum operæ impendisse) usq; adeo eius le-
 ctione affectus sum cognitis & perpensis Vtopinorū
 moribus & institutis, ut penè rei familiaris procuratio-
 nem intermiserim, atq; etiam abiecerim, cū nugas esse
 uiderem artem omnem industriamq; œconomicam,
 omnino curam census ampliaticem. qua tamen ipsa
 omne genus mortalium uelut cæstro quodam intesti-
 no & congenito exagitari nemo est qui non uideat &
 intelligat. ut legitimarum propè dixerim & ciuiliū ar-
 tium ac disciplinarum eum esse scopum fateri necesse
 sit. ut tam liuida quàm accurata solertia alter ab altero,
 qui cū ciuilitatis ius ei & interdū gentilitatis intercedit,
 quippiā semp abducatur, abstrahatur, abradatur, abiuret, ex-
 primatur, extundatur, exculpatur, extorqueatur, excutiat, excu-
 dat, subducatur, suffuretur, suppilet, inuolet, legibusq; par-
 tim conniuentibus, partim autoribus auferat & inter-
 uertat. Id adeo magis in ijs gentibus apud quas iura,
 quæ ciuilia & pontificia uocantur, amplius in utroq; fo-
 ro ualent. Quorum moribus & institutis eam inualuissē
 se opinionē

se opinionē nemo nō uidet, ut homines cautionū pruden-
 tes uel captionū potius, & inconsultorū ciuiū aucu-
 pes, & formularū, id est excipularū opifices, ac pactilis
 iuris callentissimi, & litiū concinnatores iurisq; contra-
 uersi, peruersi, inuersi, consulti, antistites esse iustitiæ æ-
 quitatisq; existiment, soliq; digni q de æquo bonoq;
 responsitent, atq; etiam (quod maius est multo) qui cū
 imperio ac potestate statuunt, quid unum quēq; habe-
 re, quid non habere, quatenus cōdiūq; liceat. halucinā-
 tis id utiq; sensus communis iudicio, quippe cū pleriq;
 hominum crassis ignorantia lemis cæcutientes, tam æ-
 quissimam ferē causam unum quēq; putemus habere
 quā maxime ius postulat, aut iure subnixus est. Cū
 si ad ueritatis normam, & ad simplicitatis Euangelicæ
 præscriptum exigere iura uelimus, nemo sit tam stupi-
 dus quin intelligat, nemo tā uæcors quin fateatur si ur-
 geas, tā ius & fas hodie ac iamdiu in sanctionibus pon-
 tificijs, & ius atq; æquum in legibus ciuilibus & princi-
 pum placitis dissidere, quā CHRISTI rerum huma-
 narum conditoris instituta, eiusq; discipulorum ritus,
 ab eorū decretis & placitis qui Cræsi & Midæ acruos
 bonorum finem esse putant, & felicitatis cumulū, adeo
 si iustitiam finire nūc uelis quomodo priscis autoribus
 placuit, quæ ius suum unicuiq; tribuat, uel nullibi eam
 in publico inuenias, uel (si dicere id mihi permittam) ca-
 linariam quandam dispensatricem esse ut fateamur ne-
 cesse sit.

cesse sit, siue nunc imperitantium mores spectes, siue ci-
 uium inter se & popularium affectus. Nisi uero à ger-
 mana mundiꝝ æquali iustitia (quod ius naturale uo-
 cant) manasse ius id cōtēderint, ut quo quisq; plus pol-
 leat, eo etiā plus habeat. quo autē plus habeat, eo plus
 eminere inter ciues debeat. quo fit ut iā iure gentiū rece-
 ptū esse uideamus, ut q nec arte nec industria memora-
 bili iuuare ciues suos & populares possunt, si modo pa-
 ctiles illos nexus & cōtractiles nodos teneāt, queis ho-
 minū patrimonia obstringuntur, quosq; uulgus igna-
 rum, hominesq; literis humanioribus dediti ac procul
 foro, animi causa aut ueritatis indagandæ ergò agen-
 tes, partim Gordij uincula esse ducunt, partim circula-
 toria, nec magnopere miranda, ij millenorum ciuium
 censum, & sæpe singularum ciuitatum, aut etiam am-
 pliorē habeant. ijdemq; tum locupletes, tum frugi ho-
 mines, tum magnifici conquisitores honorifice uociten-
 tur. Quippe ijs sæculis, ijs institutis, ijs moribus, in ijs
 gentibus quæ id ius esse statuerunt, ut tam summa fi-
 de atq; autoritate quisq; sit, quàm maximis opibus pe-
 nates suos architectatus est, ipse hæredesq; eius. idq;
 eo magis atq; magis, quo eorum adnepotes horumq;
 rursus abnepotes patrimonia à maioribus parta lucu-
 lentis certatim accessionibus cumulauerint, id est quo
 longius latiusq; confines, affines, cognatos, consangui-
 neosq; summouerint. At uero CHRISTVS possessio-
 num condi-

num conditor & moderator, Pythagoricam cōmunio-
 nem & charitatem inter affeclas suos relictam, luculen-
 to sanxit exemplo, damnato capitis Anania ob teme-
 ratam cōmunionis legem. Quo certe instituto CHRIS-
 TVS omne iuris, istius civilis pontificijq; adeo recen-
 tioris argumentosa uolumina, inter suos quidem abro-
 gasse mihi uidetur. quod ipsum ius hodie arcem tene-
 re prudentiæ uidemus, ac fata nostra regere. VTOPIA
 uero insula, quam etiam VDEPOTIAM appellari au-
 dio, mirifica utiq; sorte (si credimus) Christianos uero
 ritus ac germanā ipsam sapientiā publice priuatimq;
 hausisse perhibetur, intemeratamq; ad hūc usq; diem
 seruasse, utpote quæ tria diuina instituta, hoc est bono-
 rum malorumq; inter ciues æqualitatem, seu malis ci-
 uilitatem numeris omnibus suis absolutam, & pacis ac
 tranquillitatis amorem constantem ac pertinacem, &
 auri argentiq; contemptū consertis (ut aiunt) manibus
 retinet, tria (ut ita loquar) euerticula omnium fraudū,
 imposturarum, circūscriptionum, uersutiarum, & plani-
 carum improbitatum. Superi suo numine facerent ut
 hæc tria VTOPIANÆ legis capita trabalibus clauis
 firmæ ac statæ persuasionis in sensibus omniū morta-
 lium figerentur, protinus superbiam, cupiditatem, con-
 tentionē uæsanam, atq; alia penè omnia uulnifica Sty-
 gij aduersarij tela concidere languerq; uideres, iurisq;
 illam uoluminum uim immensam, tot eximia solidaq;
 ingenia

ingenia ad libitinam usq; detinentia, ut casta & uacanti-
 teredinibus permitti, aut inuolucris officinarum di-
 cari. Proh diui immortales quæ nam Vtopianorum
 sanctitas eam diuinitus beatitudinem emereri potuit,
 ut auaritia & cupiditas in eam unam insulam irrumpe-
 re, aut irrepere tot sæculis non potuerint, nec inde iusti-
 tiam cum pudore proteruitate sua impudentiæq; ex-
 plodere & exigere. Deus nunc optimus maximus tam
 benigne cum ijs prouincijs egisset, quæ ab eius sacratis-
 simo nomine cognomentum retinent & amplectuntur.
 certe auaritia tot mentes alioquin egregias arduasq;
 deprauans & pessundans, semel hinc facefferet, & aure-
 um sæculum Saturniumq; rediret. Hic enim uero peri-
 culum esse quispiam autumarit ne forte Aratus & poë-
 tæ prisci opinione falsi fuerint, qui Iustitiam è terris de-
 cedentē in signifero circulo collocauerūt. restitisse em̄
 eam in Vtopia insula necesse est, si Hythlodæo credi-
 mus, nec dum in cælum peruenisse. uerum ego Vtopiã
 extra mundi cogniti fines sitam esse percunctando cõ-
 peri, insulam nimirū fortunatam, Elysijs fortasse cam-
 pis proximam, (nam Hythlodæus nõdum situm eius
 sinibus certis tradidit ut Morus ipse testatur) multas
 quidem ipsam in urbes distractam, sed unam in ciuita-
 tem coeuntes aut cõspiranteis, nomine Hagnopolin,
 suis utiq; ritibus bonisq; acquiescentē, innocentia bea-
 tam, cælestem quodam modo uitam agentem, ut infra
 cælum

caelum, sic supra mundi huius cogniti colluionē. Quæ
 in tot mortalium studijs ut acribus & incitatis, sic inani
 bus & irritis turbide & æstuose in præcipitium rapitur.
 Eius igitur insulæ cognitionē THOMAE MORO de-
 bemus, qui beatæ uitæ exemplar, ac uiuēdi præscriptū
 ætate nostra promulgauit, ab Hythlodæo, ut ipse tra-
 dit, inuentum, cui omnia fert accepta. qui ut Vtopianis
 ciuitatem architectatus sit, ritusq; illis & instituta cōdi-
 derit, id est beatæ uitæ argumētū nobis inde mutuatus
 sit, & importarit. MORVS certe insulam & sancta insti-
 tuta stilo orationēq; illustrauit, ac ciuitatem ipsam Ha-
 gnopolitanorū ad normā regulāq; expoliuit, omniāq;
 ea addidit, unde operi magnifico decor uenustasq; ac-
 cedit, & autoritas. etiā si in ea opera nauanda sibi tantū
 partes structoris uendicauit. uidelicet religio fuit maio-
 res sibi partes in eo opere sumere, ne Hythlodæus iure
 queri posset gloriā sibi à MORO præcerptam, præflo-
 ratamq; relinqui, si quādo suos ipse labores literis man-
 dare constituisset. *εὐλαβουμένου δ' ἔθεμ αὐτοῦ, μὴ ὑθλόδαος*
αὐτὸς ὁ τῆ ὀυδεποτία γε νήσω ἐμφιλοχωρῶν ἐπιφανείε ποτε
δυσχεράνει καὶ βαρύνοιτο τὰυτημ ἀγνωμοσύνημ αὐτοῦ τοῦγε
ἐγκαταλιπόντος αὐτῶ προαπκηθισμένον τὸ κλέος τῶ εὐρέμα,
τοε τούτου. οὕτω γὰρ πεπεῖσθαε, πρὸς ἀνδρῶν ὄσιμ ἀγαθῶντε
καὶ σοφῶν. MORO autem homini per se graui, & auto-
ritate magna subnixo, fidem planē ut habeā, efficit Pe-
tri Aegidij Hantuerpiensis testimonium, quem uirum

nuncq̄ coram à me cognitum (mitto nūc doctrinæ morumq̄ cōmendationem) eo nomine amo quod ERA-
SMI clarissimi uiri ac de literis factis, profanis, omnēq̄
genus meritissimi, amicus est iuratissimus, quicum etiā
ipso iamdiu societatem amicorū contraxi literis ultrō
citroq̄ obsignatis. Vale Lupsete mi dilectissime, & LI-
NÆ CRVM Britānici nominis columē (quod quidē ad
literas bonas attinet) nō magis iam uestrū (ut spero) q̄
nostrū uerbis meis saluta, uel coram uel epistola inter-
nuncia, idq̄ primo quoq̄ tempore. is em̄ unus est pau-
corum, quibus me perlubens approbarim si possim, cū
& ipse coram hic agens mihi se summe, Ioanniē Ruel-
lio amico meo, studiorumq̄ conscio probauerit, & eius
excellētem doctrinam, exactamq̄ diligentiam in pri-
mis suspiciam, æmulariq̄ contendam. Velim etiam ut
MORO salutem unā & alteram mandato meo uel mit-
tas ut dixi, uel dicas. quem uirum in Mineruæ sacratius
album iamdiu opinione mea, sermonēq̄ meo relatū,
de Vtopia noui orbis insula summe & amo, & uene-
ror. Eius enim historiam ætas nostra, posterāq̄ ætates
habebunt uelut elegantium, utiliumq̄ institutorum se-
minarium, unde translatis mores in suam quisq̄ ci-
uitatem importent & accommodent. Vale, Parisijs
pridie Cal. August.

Hexastichon

11
HEXASTICHON ANEMOLII POETAE LAV
REATI, HYTHLODAEI EX SORO
RE NEPOTIS IN VTOPI
AM INSVLAM.

Vtopia priscis dicta, ob infrequentiam,
Nunc ciuitatis æmula Platonica,
Fortasse uictrix, (nam quod illa literis
Deliniauit, hoc ego una præstiti,
Viris & opibus, optimisq; legibus)
Eutopia merito sum uocanda nomine.

b 1